

deceptione, & absque respectu alicujus personæ, & neque per me, neque per missum, neque per literas, sed neque per emissam, vel intromissam personam, vel quocumque modo, vel significacione contra suum honorem, & suam Ecclesiæ atque regni sibi commissi quietem & tranquillitatem, atque soliditatem machinabo, vel machinanti consentiam, neque aliquod umquam scandalum movebo, quod illius praesenti vel futuræ salutis contraria vel nociva esse possit. Sic me Deus adjuvet, & patrocina. (12)

Quod Rex Carolus juravit Ansperto Archiepiscopo, atque Optimatibus regni Italici.

ET ego quantum sciero & rationabiliter potuero, Domino adjuvante, te Sanctissime ac Reverendiss. Archiepiscopo, & unumquemque vestrum, secundum suum ordinem & personam honorabo, & salvabo, & honoratum & salvatum ab illo solo, do, ac damnatione, vel deceptione conservabo, & unicuique competentem legem, ac iustitiam conservabo, & qui illam necesse habuerint, & rationabiliter petierit, rationabilem misericordiam exhibeo. Sicut fidelis Rex suos fideles per rectum honorare, & salvare, & unicuique competentem legem, & iustitiam in unoquoque ordine conservare, & indigentibus & rationabiliter potentibus rationabilem misericordiam debet impendere, & pro nullo homine ab hoc quantum aimittit humana fragilitas per studium, aut malevolentiam, vel alicujus indebitum hortamentum deviabo, quantum mihi Deus intellectum, & possibiliter, & si per fragilitatem contra hoc mihi surreptum fuerit, cum recognovero, voluntariè illud emendare stud ebo, sic &c.

In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Incipiunt Capitula, qua Dominus Imperator Carolus IIudovici pia memoriam filius una cum consensu & suggestione Reverendiss. ac *Sanctissimi Domini Ansperti Archiepiscopi Santæ Mediolanensis Ecclesiæ*, (13) necnon Venerabilium Episcoporum, & Illustrium Optimatum, reliquorumque fidelium suorum in regno Italico ad honorem Sanctæ Dei Ecclesiæ, & ad pacem ac profectum totius Imperii sui, fecit anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi DCCCLXXVII. (14) Regni vero sui in Francia XXXVI. Imperii autem sui primo, Indictione IX. mense Februarii, in palatio Ticinensi.

TITULI CAPITULARUM.

- Cap. I.** Ut *Sancta Romana Ecclesia* sit est caput omnium Ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur.
II. Ut honor Domino & spiritali Patri nostro Joanni Summo Pontifici & universali Papa ab omnibus observetur.
III. Ut in termino Beatorum Petri & Pauli Apostolorum nemo aliquam vastationem facere presumat.
IV. Ut Ecclesiasticus honor, & Sacerdotalis atque Clericalis reverentia in omnibus custodiatur.

(12) In juramento memorato Hincmari, postrema haec verba ita leguntur: *Sic Deus me adjuvet, & ipsa Sancta Patronina, idest Reliquia Sanctorum, ut explicat Ducangius in Glossario.*
 (13) Etiam haec verba diverso charactere signata

- V.** Ut Imperialis honor ab omnibus fideliter observetur, & præcepta à nullo violentur.
VI. Ut Episcopi ministerium suum secundum sacros Canones peragant prædicando, corrigendo, confirmando.
VII. Ut Episcopi præcipue per se prædicationem, & per suos exerceant, secundum iussionem Domini Nostri.
VIII. Ut seculares & fideles laici diebus festis in civitatibus ad publicas stationes occurrant.
IX. Ut nullus Presbyter latibulosa Misericordiarum officia celebrare præsumat, si non Episcopi licentia.
X. Ut Episcopi proximum Ecclesia sue claustrum instituant, in quo ipsi cum Clero regulariter Deo militent.
XI. Ut Presbyteri residere cogantur, sintque subiecti in omnibus suo Episcopo, secundum Canonicas auctoritatem.
XII. Ut à dominibus Sacerdotum propter malæ opinionis famam habitacula fœminarum penitus tollantur.
XIII. Ut venationem nullus in Sacris Ordinibus exerceat, neque arma militaria portare audeat.
XIV. Ut res Ecclesiasticas nemo auferre præsumat, & alienata libellario, vel empiticuto jure recuperentur.
XV. Ut Ecclesiæ Baptismales, quas Plebes appellant, secundum consuetudinem antiquam filii instaurent.
XVI. Ut Episcopi Comites, & Vassos Regios in Parochia sua diligent, & econtra illi Episcopos.
XVII. Ut præcideas unusquisque secundum ministerium suum, ne prædæ & devastaciones fiant.
XVIII. Ut mortuus Episcopo nullus facultates diripiatur, sed Erogatoriis, & Eleemosynariis Ecclesiæ configiatur.
XIX. Ut Decima collaborationum, & animalium, secundum sacra præcepta sine fraude offerantur. (15)
XX. Ut nemo Fidelium quoquo modo celat aliquem, quem sciatis esse Regi infidem.

Quæ sequuntur desumpta sunt ex editione Capitularium Franc. Balutii tomo II.

C A P U T I.

UT Sancta Romana Ecclesia, sicut est caput omnium Ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur, & veneretur; neque quisquam contra jus & potestatem ipsius aliquid injustè agere præsumat: fed liceat ei debitum tenere vigorem, & pro universali Ecclesia pastoralem exhibere curam, atque sacris precibus omnium pro omnibus interpellare auctoritatem.

II.

Ut honor Domino & spiritali patri nostro Joanni Summo Pontifici & universali Papa ab omnibus conservetur; & que secundum sacram ministerium suum auctoritate Apostolica decreverit, cum summa veneratione ab omnibus

nunc primum prodeunt ex MSto Ambrosiano.

(14) Mendum scripturæ; constat enim edita hac esse anno superiori.

(15) Decretum hoc in editis ponitur sub num. XL.